

A JÖVŐ HATÁRÁN

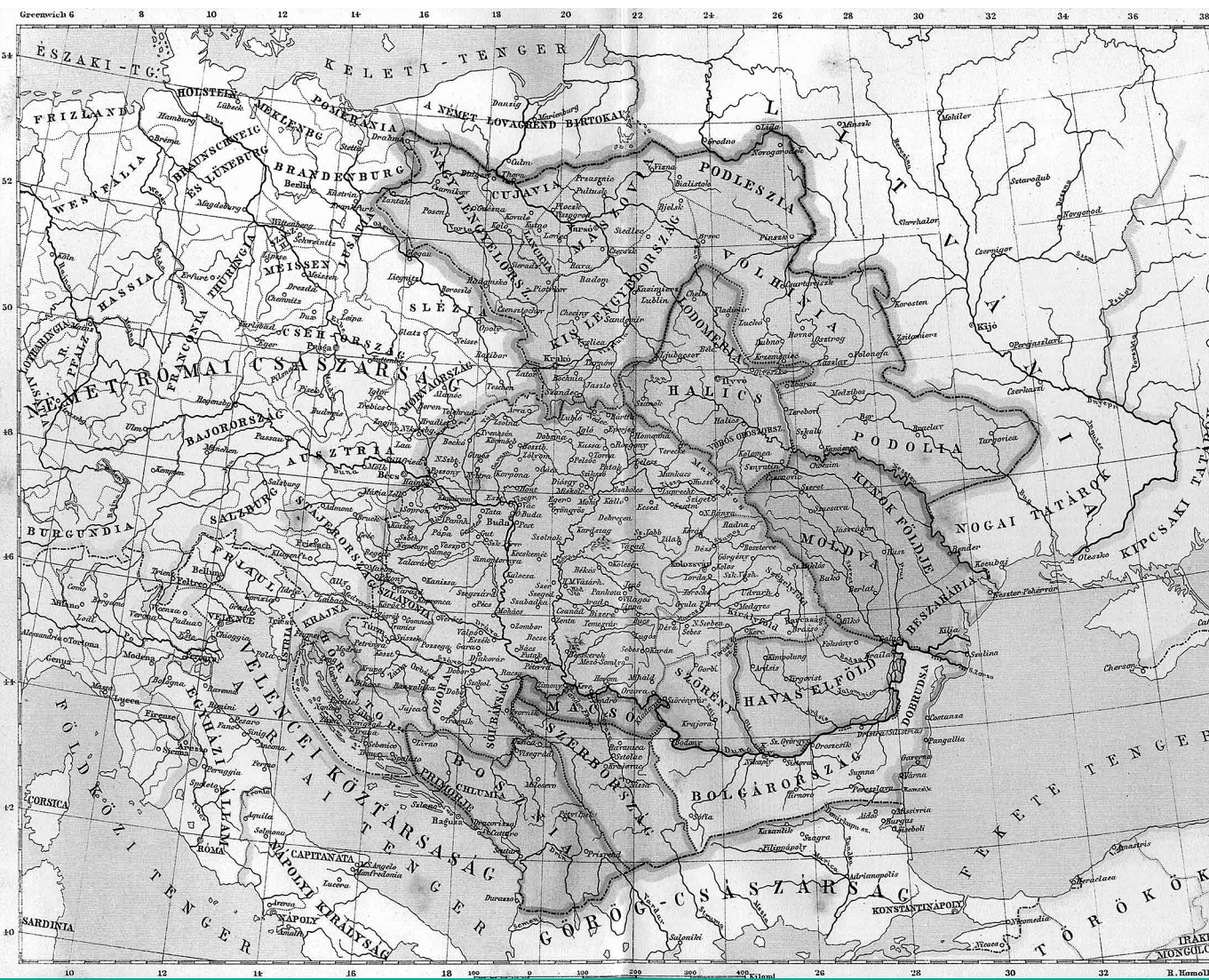
HEGEDŰS ZOLTÁN

Zajlik a világrendszerelváltás, és egyre jobban láthatóak az új világrend körvonalai. Nem egyszerűen arról van szó, hogy gazdasági-politikai átrendeződés történik a világban. A változások ennél sokkal mélyebbek. Békés Márton szerint a mostani világrendszerelváltás „egyszerre világrendszer-váltás és világrendszerelváltás. Ami azt jelenti, hogy a megrendült világrend nemcsak a megelőző nemzetközi rendszer felbomlásából származik, és egy újnak a születéséhez vezet, hanem azt is, hogy a régi elvek helyébe újak lépnek.”¹ Nagy kérdés persze, hogy a most fennálló világrend és az azt gondolatilag megalapozó világszellem mikortól datálható: visszafelé haladva a Szovjetunió összeomlásától, a II. világháború végén tartott jaltai konferenciától vagy a Nagy Háborút lezáró Párizs környéki békekéttől? Mindegyik mellett vannak érvek, de ezek inkább geopolitikai átrendeződések betetőzései voltak, a nagy korszakot meghatározó világszellem megtalálásához ajánlatos emezeknél nagyobb távlatokat nyitni. Érdemes visszaugrani a kora újkor kezdőpontjára, a nagy földrajzi felfedezésekre, mely elindítója volt a Nyugat világot uraló gazdasági dominanciájának és kulturális hegemóniájának. A most zajló világrendszerelváltás nem egyszerűen egy geopolitikai folyamat, ahol a világot korábban domináló nyugati birodalom helyébe egy másik feltörekvő nyugati birodalom lép. Ahogyan ez történt a 16. századtól egészen napjainkig, hanem egy új nagykoros veszi kezdetét, amiben a világszellem is változik. Úgy tűnik, hogy a nyugati civilizáció elveszti domináns jellegét, és csak egy lesz a sok közül. Sőt, annak képe is felsejlik, hogy a nyugati civilizáció bölcsője, Nyugat-Európa nem tud megbirkózni az új kihívásokkal, és fokozatosan átadja a helyét egy másik civilizációnak. A nyugati történészek előszeretettel tekintenek az elmúlt ötszáz évre úgy, mint a világ legprosperálóbb időszakára. De nekünk, magyaroknak mit jelentett ez az időszak? És baj-e, hogy véget ér?

A VILÁGOS KÖZÉPKOR ÉS AMI UTÁNA KÖVETKEZETT

A középkor második felében, a 9–10. században, a nagy népvándorlási hullámok lezárultával kialakult Európa új geopolitikai struktúrája. Az érett középkor Európája nem a nagy birodalmak, hanem az egymásra csúszó gazdasági övezetek mozaikja volt. Egy rendkívül összetett, de működő rendszer, amelyben egyik állam sem gyakorolt kontinensnyi dominanciát. Az összekötő kapocs a keresztény hit, az egyházi struktúra és a latin nyelv volt. A pápa és a szerzetesrendek hálózata volt az egyetlen valódi európai intézmény, amely a keresztény hitelvek alapján nem követelte meg egy egységes birodalom létrejöttét. Európa elsősorban a szárazföldön keresztül (Selyemút) élénk kereskedelmet folytatott a Távols-Kelettel. Ázsia volt Európa gyára és luxusbeszállítója, cserébe Európa

1 Békés Márton: A világrendszerelváltás. *Kommentár*, 2022/4.

Európa közepe – I. (Anjou) Nagy Lajos (1342–1382) királyságának kiterjedése uralkodása utolsó öt évében (Wikimedia Commons / OSZK)

nemesfémekkel fizetett. Eurázsia valóban mint hatalmas Világsziget működött – ahogyan azt Halford Mackinder megállapította.²

Ennek a világrendnek a középkori Magyar Királyság egyik európai kulcsállama volt. Nemcsak azért, mert az ország területén lévő arany- és ezüstbányák az európai termelés jelentős részét adták, hanem geostratégiai helyzete miatt is. A Magyar Királyság mind az Árpád-korban, mind a vegyesházi királyok korában kiterjedt és széles körű kapcsolatrendszerrel rendelkezett kelet, nyugat, észak és dél felé is. Európa közepén Magyarország volt a kontinens metszéspontja, fontos szárazföldi útvonalak a Kárpát-medencén vezetettek keresztül. Az eurázsiai együttműködésének Magyarország a nyertese volt. Mindez prosperitást eredményezett. A középkor folyamán többször is a magyar király bevételei megegyezőek voltak a francia vagy angol király bevételeivel, és csak a Német-római Császárság, valamint Bizánc bevételei előzték meg Európában. Éppen ezért a Magyar Királyság öre és védelmezője volt az európai egyensúly fenntartásának, egészen a mohácsi csatavesztésig.

Mint láhattuk, a középkor nem az európai nagy birodalmak kora volt. Itt érdemes megállni és különbséget tenni birodalom és nagyhatalom között! A kettő között alapvető különbség van a hatalom természetében, kiterjedésében és szerkezetében. Minden birodalom nagyhatalom volt a maga korában, de *nem minden nagyhatalom válik birodalommá*. A birodalom a hatalmat elsősorban területi uralommal és alávetéssel gyakorolja, míg a nagyhatalom

² Halford J. MACKINDER: A földrajz mint a történelem kulcsa. ford. SULLIVAN Ferenc, *Kommentár*, 2025/4.

a globális vagy regionális befolyását gazdasági és diplomáciai eszközökkel éri el. A birodalom területileg expanzív, azaz hódító jellegű, a hatalom lényege a területek és népek alávetése. A birodalom gyakran törekeny, hosszú távon pedig fenntarthatatlan. Az összeomlás általában akkor szokott bekövetkezni, amikor a további expanzió külső vagy belső problémák miatt ellehetetlenül. A nagyhatalom szövetségi alapú, és akkor lehet tartósabb, ha együttműködésre törekszik.

Aztán beállt a fordulat. 1453-ban az oszmán-török seregek elfoglalták Konstantinápolyt, amely évszázadokon át a keleti és nyugati világ közötti kereskedelmi kapu szerepét töltötte be. A város a Selyemút kulcsfontosságú csomópontja volt. A bizánciak által ellenőrzött útvonalak viszonylag biztonságosak és hozzáférhetőek voltak az európaiak számára, az oszmánok ezzel szemben magas vámokat vetettek ki, korlátozták a keresztény kereskedők hozzáférését, és a gyakori politikai konfliktusok miatt teljesen lezárták az utakat. Ez drasztikusan megdrágította és kockázatosabbá tette az ázsiai áruk beszerzését, ami gazdasági válságot okozott Európában. Konstantinápoly 1453-as elfoglalása tehát nem csupán Bizánc végének szimbóluma volt, hanem egy olyan fordulópont, amely alapvetően átalakította Európa gazdasági és geopolitikai tájképét. Ez az esemény közvetlenül hozzájárult a nagy földrajzi felfedezések elindulásához. Más szavakkal, Bizánc eleste utat nyitott a Világsziget periferiáján lévő, de tengerészeti hagyományokkal rendelkező országoknak, hogy új utakat keressenek, amelyek célja az volt, hogy tengeri útvonalon ériék el Kínát, Indiát és Délkelet Ázsiát. Ez a stratégia közvetlen válasz volt az oszmán blokádra. Új kontinensek felfedezése előtt nyitotta meg az utat, és megalapozta a modern világkereskedelmet, a gyarmatbirodalmakat, valamint a globalizáció kezdetét.

AZ ÚJ VILÁG(KÉP)

Összefoglalva az előbbieket, s innen továbblépve, Bizánc elesetével egy több mint ezeréves világrend (a mediterrán–fekete-tengeri–selyemúti centrális rendszer) omlott össze, és helyette egy teljesen új, óceáni, atlanti világrendszer kezdett kialakulni. Ez volt az első valódi globális rendszerváltás a világtörténelemben. A hagyományos – együttműködésen alapuló – kelet–nyugati kereskedelmi tengelyt egy észak–déli irányú aszimmetrikus tengely váltotta fel, melyben a dél (vö. globális Dél) nyersanyagot és humán erőforrást adott, az észak pedig ennek hasznélvezője volt.

A felfedezések átrajzolták a világgazdaság teljes térképét, és a korábbi félperifériás, ezüstöt/aranyat kifizető Nyugat-Európából lett a világ leggazdagabb, legerősebb és technológiailag legfejlettebb része. A nagy földrajzi felfedezések átprogramozták a nyugati civilizáció működését, mégpedig vagyon, népesség, technológia, hadviselés, gondolkodásmód tekintetében is. 1492 előtt Európa a világ félreeső, szegényebb vége volt, de 1650-re már a központja lett, és ez a központi pozíció nagyjából 1914-ig tartott.

A felfedezések nemcsak a térképet rajzolták át, hanem szét szedték a középkor egyensúlyát adó keresztény világképet. 1492 előtt az európai ember egy Istent a középpontba helyező, az Isten által irányított hierarchikus univerzumban élt. 1650-re ebből szinte semmi nem maradt érintetlen. A nagy földrajzi felfedezések 150 év alatt szétzúzták ezt az istenközpontú világképet, és helyébe egy materialista, végtelennak látszó világot tettek a nyugati ember fejébe. Ebből nőtt ki közvetlenül a felvilágosodás és a modernitás. Aminek fő gondolata, hogy Isten helyett az ember irányítja a világot. Ha pedig az ember irányítja, akkor joga és lehetősége van átformálni, leigázni, vagy ha éppen úgy esik, kiirtani. A korábbi, együttműködésen alapuló, mellérendelő világszemléletet felváltotta az alá-fölé rendelő birodalmi szemlélet. A nyugati ember magát felsőbbrendűnek hitte, míg a meghódítottakat alsóbbrendűek gondolta. A nagy hódítások geopolitikai változását lekövette a világszemlélet változása is. Beköszöntött a birodalmi gondolkodás kora.

**a mellérendelő
világszemléletet
alá-fölé rendelő
birodalmi tudat
váltotta fel**

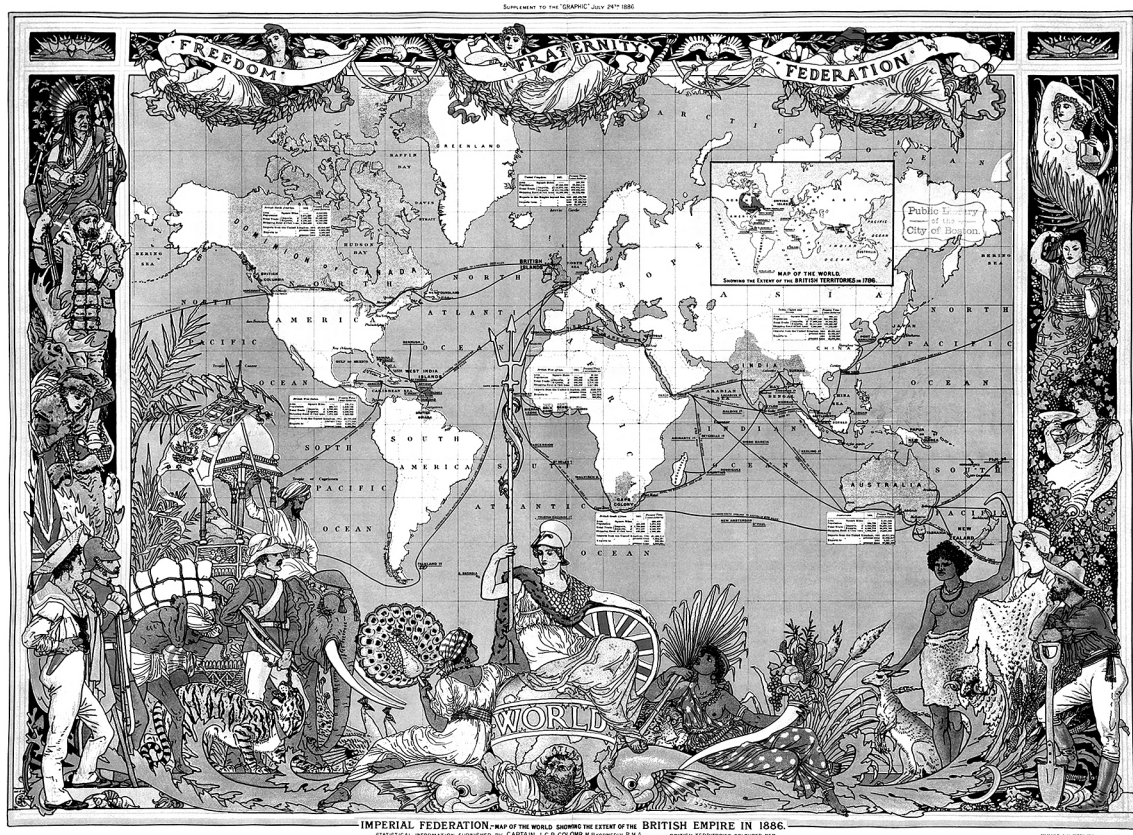
A BIRODALMAK KORA

A 15. század második felétől kezdve a tengeri út megnyílása olyan méretű erőforrásokat helyezett Európa nyugati államainak kezébe, amit addig elképzelni sem tudott. Ez azt eredményezte, hogy a nagy földrajzi felfedezések hatására létrejöttek az első valódi globális birodalmak. Az első hullám a felfedezésekben és a gyarmatosításban elől járó Ibériai-félsziget volt. V. Károly német-római császár és spanyol király hozta létre a történelem első, naplementét nem látó birodalmát, a spanyol *monarquía universal*t. Ez már nem középkori hűbéri állam volt, hanem az első modern értelemben vett gyarmatbirodalom.

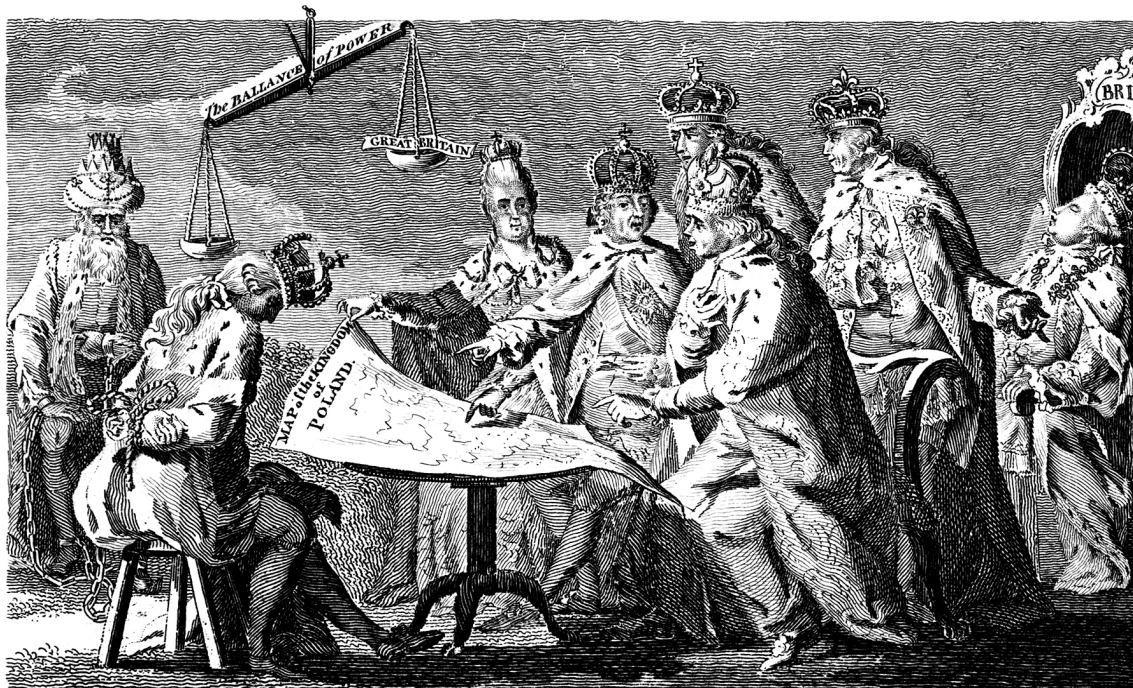
A spanyol hegemonia helyébe aztán a 17. században egy új, jóval pragmatikusabb és kereskedelmi alapú birodalmi modell lépett. A hollandok hozták létre a világ első részvénytársasági alapú birodalmát. Az 1602-ben alapított Holland Kelet-indiai Társaság és a Holland Nyugat-indiai Társaság gyakorlatilag állam az államban voltak: saját hadsereggel, flottával, pénzverési- és gyarmatalapítási joggal rendelkeztek. A holland birodalom nem egy király, hanem egy kereskedelmi oligarchia birodalma volt, amely a világ óceánjain szétszórva tartott fenn erődöket és kereskedőtelepeket Kínától Brazíliaig és Dél-Afrikától Ceylonig. Ez volt a történelem első „láthatatlan birodalma”, amely nem területi folytonosságra, hanem tengeri útvonalak és kereskedelmi monopóliumok ellenőrzésére épült. A spanyolokkal szemben megívott függetlenségi háború után függetlenné vált Hollandia 1650 és 1750 között az egy főre jutó jövedelemben a világ leggazdagabb állama lett.

Rövid kitérőt jelent Franciaország, ahol XIV. Lajos és különösen pénzügyminisztere, Colbert tudatosan másolta a holland modellt. Tegyük hozzá, hogy Franciaország elsősorban szárazföldi hatalom, bár próbált tengeri dominanciát kialakítani, de az 1805-ös trafalgari csatavesztése vitathatatlaná tette Nagy-Britannia tengerek fölötti uralmát. Ezért sem maradt más Franciaország – akkor éppen Napóleon – számára, mint a kontinens felé való terjeszkedés. És bár Európa nagy részét meghódította, Oroszország nagy falatnak bizonyult. Az 1813-as lipcsei „népek csatájában” odalett a *gloire*.

Viktoriánus kór –
A Brit Világbirodalom idillikus ábrázolása 1886-ban (X)

IMPERIAL FEDERATION - MAP OF THE WORLD SHOWING THE EXTENT OF THE BRITISH EMPIRE IN 1886.
STATISTICAL INFORMATION FURNISHED BY CAPTAIN J. C. R. COLONEL, R.F.S. BRITISH TERRITORIES COLOURED RED.

Belső gyarmatosítás –
Lengyelország 1772-es felosztásának korabeli ábrázolása (Library of Congress)

Majd jött a brit modell, amely a 17–18. században véglegesítette a gyarmati birodalom modern formáját. Az angolok tanultak a spanyolok, a hollandok és a franciák hibáiból: királyi irányítással, de a gazdasági érdekek mentén építették ki gyarmatbirodalmukat. A Brit Birodalom az észak-amerikai gyarmatokról Indiáig, a Karib-tengertől Ausztráliáig terjedően nem vallási univerzalizmust, hanem kereskedelmi érdeket és tengeri dominanciát hirdetett. A Royal Navy lett a birodalom gerince, a gyarmatok pedig nem egyszerűen kizsákmányolt területek, hanem az anyaország gazdaságának kiterjesztései voltak. A világ ura, egészen az I. világháborúig, Nagy-Britannia lett.

A tengeri birodalmak (Portugália, Spanyolország, Hollandia, Nagy-Britannia, kisebb részt Franciaország) a gyarmatosítással óriási előnyre tettek szert. A főként kontinentális, szárazföldi orientációjú hatalmak (a német fejedelemségek, majd Poroszország, a Habsburgok közép-európai része, a cári Oroszország, az Oszmán Birodalom) kimaradtak a legjövődélmezőbb tengerentúli kereskedelemről. A tengeri gyarmatbirodalmak ráadásul a „civilizáció hordozóinak” szerepében tetszelegtek, ami növelte presztízsüket Európán belül is. A kontinentális hatalmak egy része erre válaszul a „kontinentális küldetés”, vagyis a rendteremtés és a különböző páneszmék (pángermán, pánszláv) eszmék felé fordultak, aztán mintegy ellensúlyozva a gyarmati sikerek hiányát maguk is gyarmatosításba kezdtek a kontinens belseje felé.

„Nemzeti nagylétünk nagy temetője, Mohács!” – írja Kisfaludy Károly a reformkor előestéjén. Magyarország, de az egész közép-európai régió közvetve és közvetlenül is ennek a birodalmi gondolkodásra épülő világrendnek a vesztese lett. A közép-európai államok fokozatosan elvesztették önállóságukat: Magyarország 1526-ban, Csehország 1620-ban, Lengyelország pedig 1772 és 1795 között került a környező birodalmak uralma alá. Volt, aki a török, volt, aki az orosz, mások a német vagy Habsburg-érdekszféra részeivé váltak, s akadtak, akik egymást követően több birodalom fennhatóságát is elszenvedték. Közép-Európa „gyarmatosítása” nem klasszikus tengeren túli gyarmatosítás volt, hanem birodalmi alávetés és tartós félgymarmati függés. A térség döntően nyersanyag- és élelmiszerbázissá vált Európa kontinentális birodalmi számára. A későbbi vasút- és iparfejlesztés is többnyire a birodalmi érdekeket szolgálta, nem a helyi, önálló fejlődési pályát. Közép-Európát a birodalmi érdekek mentén szétszabdalták. A birodalmi központok saját nyelvüket, jogrendjüket, oktatási mintáikat terjesztették. A helyi elit jelentős része „birodalmi elitként” szocializálódott. Mindehhez egy hozzá illő felsőbbrendű mítosz is társult: azért vagytok

szegények és alávetettek, mert a fejlődés alacsonyabb fokán álltok. Ez a gondolkodásmód mindmáig jellemzi a Nyugatot: amikor jogállamiságról és az „egyetemese emberi értékekről” oktat ki másokat, valójában ugyanennek a morális felsőbbrendűségi tudatnak ad hangot. Ezzel párhuzamosan – a Stockholmszindrómára emlékeztető módon – az alávetett országokban kialakult a Nyugat felsőbbrendűségét hirdető, azt a „morális szintet” (?) elérni kívánó nyugatos komprádor elit, amely mindenben kiszolgálta a gazdáit. Ennek a gondolkodásmódnak a mai napig Magyarországon is nagy hagyományai vannak.

A tengeri vagy kontinentális *birodalmi* gondolkodás között tehát nem volt különbség abban a tekintetben, hogy Közép-Európa számukra csak egy ütközőzóna, nyersanyag és munkaerőtartalék, illetve stratégiai felvonulási terület volt, nem pedig önálló történelmi és politikai alany. Ennek ellenére Közép-Európa a történelem során többször is abba az illúzióba ringatta magát, hogy a tengeri birodalmak majd segítenek megfékezni a kontinentális birodalmak terjeszkedését, és ezzel valódi függetlenséghez juttatják a térséget. A gyakorlat azonban újra és újra azt mutatta, hogy a birodalmak támogatása mindig a saját stratégiai érdekeikhez igazodott, nem pedig Közép-Európa tartós szuverenitásához. Amint a birodalmi egyensúly szempontjából már nem volt szükség a térség államainak támogatására, a segítség elapadt, a garanciák kiüresedtek, és a „védelmező” hatalmak rendre készséggel alkut kötöttek Közép-Európa rovására. Így a régió újra meg újra azt tapasztalta, hogy szerepe nem más, mint cseretárgy a nagyhatalmi játszmákban, ideiglenes szövetséges, előretolt bástya vagy ütközőállam, de sohasem egyenrangú, saját jogán cselekvő történelmi szereplő.

Az I. világháború előestéjére a gyarmatosítható területek lényegében elfogytak: a világ szárazföldi felszínének döntő részét már valamely nagyhatalom vont a formális vagy informális befolyása alá, Afrika felosztása is lezárult. Amikor azonban a szabad tér megszűnt, a birodalmi logika szükségképpen befelé fordult: aki növekedni akart, már csak a rivális hatalmak rovására tehetett. Így a birodalmi érdekekből nem következhetett más, csak háború. A *status quo* fenntartása a már kialakult egyenlőtlenségeket betonozta volna be, amit a feltörekvő hatalmak (elsősorban az egyesült Németország) elfogadhatatlannak tartottak, míg a régi gyarmati nagyhatalmak (a Brit Birodalom és Franciaország) ragaszkodtak hegemon pozíciójukhoz. Ebben a helyzetben a birodalmi logika békés korrekcióra már alig kínált eszközt.

A végeredmény, azaz az I. világháború a régi európai kontinentális birodalmak teljes bukását hozta. Szétesett a Német Császárság, a Habsburg Monarchia, az Orosz és az Oszmán Birodalom. Az új világrendet a győztes tengeri hatalmak – elsősorban Nagy-Britannia és Franciaország – formálták meg, méghozzá olyan módon, hogy az európai szárazföld korábbi birodalmi központjai többé ne legyenek képesek önállóan, globális léptékben kihívást jelenteni velük szemben. Ehhez – szokás szerint – eszközként a közép-európai népeket használták fel. Új, mesterségesen összetákolt államok sora jött létre, ám a tapasztalat hamar megmutatta, hogy a formális függetlenségnek az antant kegyelméből való visszaszerzése nem jelentette a valódi szuverenitás helyreállítását. A térség országai újra és újra nagyhatalmi érdeklődés peremére szorultak (kisantant), ahol az idegen központok által meghatározott politikai, gazdasági és kulturális normákhoz kellett igazodniuk, gyakran saját elitjük közreműködésével. A Párizs környéki békék leginkább megoldhatatlannak tűnő feladványa a trianoni ördög-lakat megalkotása volt.³ A győztesek Közép-Európában, legfőképpen Magyarországra, olyan határokat hoztak létre, amelyek minden oldalról sérelmeket és félelmeket termelnek. Ha az egyik fél igazságot próbál szolgáltatni a maga szempontjából, az óhatatlanul a másik fél létbiztonságát és állami integritását kérdőjelezi meg, így a rendszer önmagát tápláló bizalmatlanságot és konfliktuspotenciált hordoz, amelyet sem erővel, sem egyszerű diplomáciai kompromisszummal nem lehet maradéktalanul kinyitni, mert minden mozdítás újabb ellentmondásokat hoz felszínre.

a trianoni
ördöglakatot
az antant
kovácsolta

3 Lásd bővebben: MÁTHÉ Áron: Mi maradunk – Trianon 101. *Mandiner.hu*, 2020. június 17. <<https://mandiner.hu/velemeny/2020/06/mi-maradunk-trianon-101>>.

Nagy-Britannia és Franciaország I. világháborús győzelme pürrhoszinak bizonyult. Az Egyesült Államok az elzárkózás politikáját követve: kivonult a békekongresszusról, és 1921–22-ben a washingtoni egyezményekben a volt hadviselő felekkel különbékét kötött. Ennek értelmében Nagy-Britannia tengerek fölötti uralmát az USA szerezte meg, de ekkor még ellenállt a kísértésnek, s nem vette át a britektől a stafétát a globális birodalomépítésben. Európában ellenben egy új birodalom jelent meg, mégpedig Hitler Nagynémet Birodalma, amely Németország geopolitikai adottságai révén szárazföldi hatalomként jelentkezett. Hitler – nagyon hasonlóan Napóleonhoz – leigázta Európát, de az

oroszokkal ő sem bírt. A birodalmi gondolat újra lánggra lobbantotta a világot. Ráadásul hozzájárult egy eurázsiai nagyhatalom, a Szovjetunió birodalom-má válásához. Az új jaltai világrend szerint Európát kettéosztották. Az orosz érdekszféra a világtörténelemben először mélyen benyúlt a kontinens belsejébe. Közép-Európa ismételten a birodalmi osztozkodás szenvedő alanya lett. A győztesek pontosan ugyanazt kapták jutalmul, mint a vesztesek büntetésül. Közép-Európa tokkal-vonóval be kellett, hogy tagozódjon a szovjet érdekszférába. Európa keleti felében kemény birodalmi, parancsuralmi rendszer, a nyugati felében az USA gyámkodásával egy szabadabb világ épült.

A birodalom után –
Thomas Cole ötrészes
Birodalom-ciklusának
utolsó darabja, a bukás utáni
Elnéptelenedés (1836)
([Wikimedia Commons](#))

a globalista-birodalmi világrend megbukott

Az Egyesült Államok 1945 után sem engedett a birodalmi csábításnak. Maradt egy klasszikus, modern nagyhatalom, sőt szuperhatalom, de nem vált birodalomná. Ennek gyökere több dologból is eredeztethető, de bizonyosan benne van, hogy maga is gyarmat volt korábban, valamint az USA állami *ethosza* a köztársaság kori Róma eszményén és a keresztény hiten alapul, amellyel a birodalmi gondolat nem egyeztethető össze. Az USA szövetség(es)i rendszerben való gondolkodását jelzi, hogy 1949-ben létrejött az észak-atlanti térség katonai koalíciója, a NATO, a Marshall-tervvel pedig segítő kezét nyújtott Nyugat-Európának, és ösztönözte egy szintén keresztény alapokon nyugvó európai gazdasági együttműködési rendszer (Európai Szén- és Acélközösség, majd Európai Gazdasági Közösség) létrejöttét.

Az Egyesült Államok végül a hidegháborút megnyerte. 1990-ben a szovjet birodalom – mint az előző globális birodalmak mindegyike – megbukott. Az utolsó expanziós háborúja, az afganisztáni, csődbe vitte. (Tegyük hozzá, hogy a Szovjetunió mint birodalom bukott meg. Oroszország egy erőskező elnök vezetésével, rendszerszintű átalakításokkal azonban vissza tudott kapaszkodni a nagyhatalmak közé.) 1991-ben, az utolsó birodalom felbomlásával az Egyesült Államok számára úgy tűnt, hogy megnyerte a világtörténelmet. Ennek ikonikus gondolatát Francis Fukuyama fogalmazta meg: a történelem egyszerűen véget ért.⁴ Mindebből arra a következtetésre jutott az USA politikai elitje (a demokrata és a republikánus is), hogy mindenhova el kell vinni a liberális demokráciát. Elkezdődött hát a demokráciaexport. Az USA politikája egyre inkább csúszott a nagyhatalmi felől a globális birodalmi felé. Mindezt lekövette a gazdasági szerkezet átalakulása is. A '90-es években az USA legnagyobb vállalatai még elsősorban ipari óriások, olajcégek és diverzifikált kereskedelmi konglomerátumok voltak, amelyek a leginkább a hazai munkaerővel a hazai gazdaságot erősítették, a kétezres évekre ez megváltozott, az amerikai tőzsdén jegyzett vállalatok között azóta a techóriások és pénzügyi-befektetési holdingok dominálnak, melyek érdekei sokkal inkább a globális birodalmi hegemoniát követelik meg. Milliárdos üzletemberek gazdasági érdekei kezdték el meghatározni az USA külpolitikáját. Egy olyan mélyállam épült, ahol a politika irányítása egyre inkább ezeknek az üzleti köröknek a kezébe csúszott át. Expanziós háborúk indultak, melyek nagy része csúfos kudarcba fulladt, de az elit jól keresett rajta. Donald Trump 2016-os első megválasztás már jelezte, hogy az amerikai választóknak nem érdekük az USA birodalomná válása, de Biden hatalomra emelésével a régi elit még vissza tudott vágni, aki a szokásos birodalmi szemlélet mentén konfliktust vállalt Ukrajnában Oroszországgal. De ismét jött Trump, akinek 2024. végi újbóli megválasztása nem pusztán egy politikai váltás volt, hanem annak a beismerése, hogy az amerikai birodalmi projekt belső társadalmi támogatottság nélkül maradt. Ha maga a vezető hatalom népe kérdőjelezi meg a rendet, amelyet fenntartani hivatott, akkor a „történelem vége” narratíva értelmét veszti, visszatér a nagyhatalmi versengés és együttműködés. Nem a történelem ért tehát véget, hanem a birodalmi gondolkodás, s ezzel együtt az ötszáz év óta fennálló világrendet igazgató világszellem is köddé vált.

Azóta a Birodalom utolsó végvára Brüsszel. De térjünk először vissza oda, hogy a brüsszeli elit kezdetben jó üzletet látott az amerikai birodalmi gondolkodásban, ráadásul annak farvizén – elsősorban Nagy-Britannia, Németország és Franciaország – azt remélte, hogy végre kiteljesítheti az elmúlt századokban elbukott birodalmi projektjeit. A 2010-es évektől kezdődően az Európai Unió központi szervei nem a tagállamok kiszolgálói, hanem annak politikai irányítói lettek. Brüsszel egyre inkább birodalmi központként kezdett működni, ahol önálló birodalmi apparátus épült ki, amely szövetségest talált a globalizmusban érdekelt amerikai birodalmi nagytőkében. Az EU bürokráciáját sűrűn átszövik az átláthatatlan pénzügyi hálózatok és az általuk finanszírozott NGO-k. Ennek a globális pénzügyi elitnek a legfontosabb érdeke nem az emberek jóléte, hanem

⁴ Francis FUKUYAMA: *A történelem vége és az utolsó ember* [1992] ford. SOMOGYI Pál László, Európa, Bp. 2022.

a profit. Ezért érdektelen számukra, hogy mit gondolnak az európai emberek. A saját érdekeik szerint cselekszenek, ezért erőltetik a migrációt, ezért erőltetik a *genderideológiát*, és ezért erőltetik a háborút. Itt tartunk most.

A kegyelemdőfést Trump már bevitte, de az agónia hosszú ideig elhúzódhat. A korrupt brüsszeli elit nem hajlandó tudomásul venni, hogy az általuk képviselt liberális-globalista-birodalmi világrend megbukott. A világrend bukása az ő bukásukat is előrevetíti, ezért időt akarnak nyerni. Egyetlen esélyük, ha előre menekülnek, márpedig a háború és a háborús fenyegetés számukra menekülőpályát jelent. Az orosz fenyegetés fenntartásával, Ukrajna végsőkig történő támogatásával húzhatják az időt a felelősségre vonás elől. Ezért tesznek meg mindent, hogy megakadályozzák a fegyverszünetet és a háború lezárását. Ezzel persze azt kockáztatják, hogy egész Európát újra lángba borítják. Jelen pillanatban még nem tudjuk, hogy Trump erőfeszítései a béke megteremtésére mennyiben lesznek sikeresek, de ha meg is történik a békekötés, Brüsszel akkor is fegyverkezni fog, és fokozni fogja a háborús pszichózist. Egyszerűen nem tehet mást, mert a léte forog kockán.

MAGYARORSZÁG HELYE AZ ÚJ VILÁGRENDBEN

Sokat idézett gondolat, hogy Magyarország a 20. századot elvesztette. Tegyük hozzá, hogy az előtte lévő négy évszázadot sem nyerte meg. Bár voltak gazdaságilag emelkedő periódusok, akár a dualizmus boldog békeéveire vagy a két világháború közti gazdasági teljesítményére gondolunk, a vége mindig katasztrófa lett. Egyszerűen azért, mert az ország ki volt szolgáltatva a birodalmi világrendnek, amelyben Magyarország soha nem önálló szereplő, hanem feláldozható gyalog volt a sakktáblán. Nem véletlen, hogy Európában Magyarország először ismerte fel, hogy a birodalmi világrend megrogyott, és hamarosan eltűnhet. A 2008-ban kezdődő gazdasági válság után Magyarország volt az első, amelyik úgy határozott, hogy a nemzeti érdekek útját választja. A 2010-ben megválasztott nemzeti kormány volt az, amelyik a globális gazdasági érdekek helyett a magyar emberek érdekeit helyezte előtérbe. A közép-pontba nem a liberális-globalista birodalmi elvek, hanem a hagyományos keresztény és nemzeti értékek kerültek. Egyre inkább látszik, hogy az új világrendben újra azok a nemzetek lesznek a sikeresek, amelyek a saját nemzeti közösségükre támaszkodnak. Most *a nemzetek kora, a nemzetközi együttműködés kora* következik.⁵ Ezt a világ nagyhatalmai már mind látják: Kína, India és az Egyesült Államok is erre rendezkedik be.

Ebben az átalakuló helyzetben Magyarország óriási lehetőséget kaphat arra, hogy újraértelmezze szerepét a világban, és kihasználja az újrainduló, a nagyhatalmak együttműködésére épülő világrend előnyeit. Olyan lehetőségek nyílnak meg Magyarország előtt, amivel esély van kitörni az ötszáz éve tartó elszigeteltségből és kisállami létből. Esély van arra, hogy Magyarország ismét a régió gazdasági, kulturális és politikai centruma legyen. A béke, a nemzetek közötti együttműködés, a kereskedelem Magyarországot gazdaságilag ismét felemelheti. De van egy másik út is. Brüsszel túlélése múlik azon, hogy Magyarországot eltérítse, a nemzeti kormányt eltávolítsa és a helyére egy brüsszeli bábót ültessen, aki végrehajtja a birodalmi parancsokat. Ha hozzáláncoljuk magunkat a bukott liberális-globalista birodalmi világrendhez, Magyarország a következő időszakban is vesztes lesz. Az elmúlt ötszáz év megmutatta, hogy abban a világrendben nem lehetünk nyertesek. 2026-ban fog eldőlni, hogy Magyarország melyik utat választja. A világrendszer váltás tovább fog folytatódni – a kérdés az, hogy Magyarországgal vagy nélküle.

2026-ban lesz ötszáz éves évfordulója a mohácsi csatának. Eljött az idő lezárni a kudarcok évszázadait és új fejezetet nyitni. A döntés most, hosszú idő után, nem a birodalmak, hanem a magyar emberek kezében van. ■

a nemzetek kora
következik

5 BÉKÉS Márton – TÓTH Máté: A Nemzetközi Együttműködés Rendszere. Kis magyar nagystratégia a 21. századra. *Kommentár*, 2025/4.